

Sanering van voormalig vuilstortplaats *De Koornwaard* te Empel.

Verslag van de informatiebijeenkomst van 2 april 2009 in café “De Lachende Vis” te Empel.

Op 2 april jl. kwamen omwonenden, aannemer, gemeente ‘s-Hertogenbosch, Rijkswaterstaat en andere betrokkenen bijeen in *De lachende Vis* te Oud – Empel. Bewoners en andere belanghebbenden werden op de hoogte gesteld van de saneringsmethode en de gevolgen van de saneringswerkzaamheden. Zij konden tevens hun bezorgdheid uiten en vragen stellen.

In november 2008 heeft Rijkswaterstaat Limburg de sanering van de voormalige vuilstortplaats *De Koornwaard* te Empel gegund aan aannemer Heijmans. De voorbereidende werkzaamheden zijn bijna afgerond. Het werkterrein is vrijgemaakt zodat de daadwerkelijke inrichting van het terrein en aansluitend de sanering kan beginnen.

Er is gekozen voor isolatie van de stortplaats met waterdichte wanden en afdekklagen. Deze methode is veilig voor mens, plant en dier en past binnen het budget van Rijkswaterstaat.

Zekerheid

Een zwemrecreant van *De Koornwaardplas* is er het levende bewijs van dat weliswaar sprake is van ernstig verontreinigde grond en grondwater, maar dat het zo'n vaart niet loopt met de gezondheid van gebruikers en omwonenden uit de directe omgeving: “Dagelijks zie ik al de werkzaamheden zoals het snoeien van bomen. Ik ben heel nieuwsgierig”, zegt hij.

Er moet echter voorkomen worden dat verontreinigd grondwater verspreid wordt en contact met stortmateriaal dient onmogelijk gemaakt te worden. Het gebied wordt helemaal veilig en bruikbaar gemaakt voor veehouderij en recreatie, met natuur en landschap als toegevoegde waarden.

Het huis van één van de aanwezigen grenst pal aan *De Koornwaard*. Hij wil graag weten of zijn kinderen er nog wel kunnen spelen en in de toekomst weer het water in kunnen. Bewoners van het gebied zijn blij dat er iets gebeurd na vele jaren van onderzoek en besluitvorming, maar willen gewoon zekerheid over de methode waarvoor is gekozen en over de gevolgen tijdens de werkzaamheden. Bij dreigend hoogwater wordt het vrijliggend ontgravingsvak afgedekt met grond.

Veiligheid en betaalbaarheid

Hans Meens is namens Rijkswaterstaat projectmanager van deze sanering. Hij herinnert zich nog de vele kritische vragen en ongerustheid van de bijeenkomst in februari 2008. “Gelukkig hebben wij mensen toen gerust kunnen stellen. Er waren daarna geen inspraakreacties op het saneringsplan dat ter inzage was gelegd. Hiermee hebben de mensen aangegeven dat zij ons vertrouwen.

Er is voldoende draagvlak bij omwonenden,” is dhr. Meens van mening. Hij legt uit dat veiligheid en betaalbaarheid de belangrijkste voorwaarden waren bij de

besluitvorming. Rijkswaterstaat koos daarom voor de variant van inpakken van de vervuilde grond. Voor het afvoeren van de vervuilde grond en stortmateriaal was gewoonweg geen budget. Langdurig monitoren na afloop van de sanering moet uitwijzen of er nog sprake is van verontreiniging.

Eén van de aanwezigen is ontstemd over het feit dat voor de goedkoopste oplossing is gekozen. "Volgende generaties zullen opnieuw geconfronteerd worden met dit probleem, nu blijft er onzekerheid. De grond had helemaal afgevoerd moeten worden," is zijn opvatting.

Aan projectleider Kees van der Steeg van Heijmans de taak om aan te tonen dat het om een goede en veilige oplossing gaat.

Wat staat er te gebeuren?

Het saneringsgebied *De Koornwaard* is onderverdeeld in zeven deelvakken van in totaal zo'n 20 hectare. Bij deelvakken 1, 2 en 4 t/m 7 wordt de huidige deklaag ontgraven, een scheidingsdoek aangebracht en een nieuwe deklaag aangebracht (minimaal 80 cm). De randen van de vakken worden afgewerkt en er wordt gras ingezaaid.

Deelvak 3 behoeft speciale aanpak, omdat de verontreiniging daar ernstig te noemen is. Dit gebied krijgt eveneens een afdeklaag en wordt bovendien waterdicht geïsoleerd met een verticale wand en bovenafdichting. Middels een proefvak wordt de definitieve verhouding van het cement – bentoniet mengsel van de wand op maat vastgesteld.

De huidige afdeklaag wordt in fasen afgegraven tot 10 cm boven het stortniveau waarop, na uitvullen, een afsluitende laag wordt aangebracht. Deze bestaat uit bentonietmatten: een klei product. Daarbovenop komt een laag drainagematten voor waterdrainage, om water dat door de nieuwe deklaag op de bovenafdichting komt af te kunnen voeren.

De bentonietmatten zijn van zwelkleipoeder. In contact met water neemt het volume toe en sluit het nagenoeg volledig af. De levensduur van de wanden en bovenafdichting is minimaal 50 jaar.

De grond uit de oude deklaag is onderzocht en geschikt bevonden voor hergebruik en wordt weer gebruikt voor de nieuwe deklaag.

Wat merkt u ervan?

Uiteraard wordt er tijdens dit grootschalig project alles aan gedaan om overlast voor omwonenden te beperken. Mogelijke hinder met betrekking tot bouwverkeer zijn geluiden zoals achteruitrij – signalering van vrachtverkeer, opstoppingen en trillingen. Verder kan er sprake zijn van stof- en mogelijk geuroverlast.

Wat betreft het verkeer zijn er vaste transportroutes vastgesteld in overleg met de gemeente, waarbij de dorpskern gespaard blijft: De Koornwaardstraat-Hustenweg richting Empel- Blauwe Sluisweg- A2. Tot het einde van de uitvoeringsperiode wordt bij de aanlegsteiger Neptunus het toegangspad van het gebied gehandhaafd. Het ontgravingvlak wordt minimaal blootgelegd. Het werkterrein wordt gedurende de werkzaamheden afgeschermd door een hekwerk dat is voorzien van een zichtdoek.

Veiligheid en gezondheid

De aannemer is wettelijk verplicht om een Veiligheid&Gezondheidsplan op te stellen en dit vervolgens door een veiligheidsdeskundige te laten beoordelen.

Saneringsprojecten worden altijd uitgevoerd in veiligheidsklassen.

Er wordt in dit geval gewerkt volgens de veiligheidsklasse die past bij de situatie van de verschillende deelvlakken. Deelgebied 3 is vanwege de ernstige verontreiniging ingedeeld in de zwaarste categorie, 3T (de T staat voor toxiciteit). De maatregelen en de beschermingsmiddelen zijn geheel volgens Arbowetgeving en stellen eisen aan in te zetten mensen en materieel. Zo wordt er een hekwerk geplaatst zodat er zonering ontstaat tussen schoon en vuil gebied, er wordt een zogeheten decontaminatie - unit geplaatst (een kleed- en doucheruimte) en er wordt een borstelplaats ingericht voor materieel. Afhankelijk van luchtmetingen op de locatie tijdens de werkzaamheden worden persoonsbeschermende maatregelen op maat genomen.

Reacties uit de zaal

Bij sommigen heerst vooral op het punt van veiligheid en gezondheid toch wat onzekerheid. Weet Heijmans wel wat hij gaat tegenkomen? Welke risico's zijn er eigenlijk? Wat voor stoffen zitten er in de gedumpte vaten en met welk gevaar? Is er wel voldoende onderzoek gedaan?

Een aantal omwoners wil meer weten over de aard van de vervuiling. Eén van de aanwezigen is zelfs achterdochtig omdat de stoffen die gevonden zijn niet expliciet genoemd worden. "Er is zo weinig gebruik van inspraak gemaakt omdat het te ingewikkeld is voor een gewone burger," vindt een dame. Weer een ander wil weten wat er er na die 50 jaar gebeurt.

Inzage en monitoren

"In de onderzoeken die we hebben verricht is een uitgebreide lijst aan stoffen onderzocht. De stoffen die wij aantreffen betreffen onder andere benzeen en zware metalen zoals barium", licht Ger Cruys (bodemspecialist van Rijkswaterstaat) toe. Bij hoogwater worden onmiddellijk maatregelen genomen. De aannemer stelt een werkplan op om risico's van verspreiding te beperken. Het werkplan wordt aan Rijkswaterstaat voorgelegd en na goedkeuring openbaar gemaakt.

Ook de risicoanalyse met betrekking tot risico's voor gezondheid en milieu is openbaar en wordt op de site van Rijkswaterstaat gezet. De GGD heeft deze risico-analyse goedgekeurd. Wel is na sanering monitoren op verontreiniging noodzakelijk, maar het gebied is dan al veilig voor gebruik, licht Renske Nijdam van de GGD toe. Het zwemmen in de Koornwaardplas wordt echter nog steeds afgeraden totdat de eerste resultaten bekend zijn en er een evenwichtig beeld ontstaan is.

Het toekomstige tracé van de Zuid Willemsvaart doorsnijdt deelgebied zeven en de Rosmalense Aa wordt hierop aangesloten, dit levert geen problemen op. Deze werkzaamheden worden in een later stadium uitgevoerd. Hiervoor worden nog aparte plannen opgesteld.

Over vijftig jaar is er wellicht een nieuwe en betaalbare methode ontwikkeld om af te rekenen met vervuilde bodem. "Kan *De Koornwaard* na deze sanering misschien ook honderd jaar meegaan?", vraagt iemand uit de zaal. "Jazeker, dat kan. En zelfs nog langer," antwoord dhr. Meens tenslotte.

Planning

De voorbereidende werkzaamheden starten eind april, waarna in mei wordt begonnen met het ontgraven van deelgebieden 1, 2, en 4 t/m 7. De proefwand in deelgebied 3 wordt eind mei geplaatst en begin juli wordt een start gemaakt met het

plaatsen van de definitieve wanden. In februari 2010 worden de werkzaamheden afgerond en het gebied weer opgeleverd.

Om de omwonenden op de hoogte te houden van de werkzaamheden verspreidt Rijkswaterstaat een nieuwsbrief. Er is bovendien de mogelijkheid om naar aanleiding van de informatie-avond nog schriftelijk vragen te stellen met een daartoe uitgedeeld vragenformulier.

Zeven dagen per week is Rijkswaterstaat van 06.00-23.00 uur bereikbaar op de informatielijn 0800-8002. Voor informatie over het saneringsproject *De Koornwaard* kan men tevens terecht op www.rijkswaterstaat.nl.